

🏠 (/) روزنامه امروز (/) آرشیو (archive/) آگهی (about/advertising/) اشتراک (about/subscription/) درباره (AboutUs/) آخر هفته (weekend/۳۸۶۴/) دنیای ماشین (carworld/۳۸۶۴/) آیین نامه اخلاق حرفه ای (About/Moral.pdf/)

جستجو ...

خانه (/) / ویژه‌نامه اصفهان (esfahan/۳۸۶۳/) / اصفهان مکتب اقتصادی ندارد

نظر

روایت دکتر ساسان از اقتصاد

اصفهان مکتب اقتصادی ندارد

روزنامه دنیای اقتصاد - شماره ۳۸۶۳ | ۱۳۹۵/۰۶/۲۴ | بازدید: ۸۷۱ بار | کد خبر: DEN-FC52E5FE-C956-4A5A-B78A-73222CC2A18D

آیا مکتب اقتصاد اصفهان وجود دارد؟

گمان می‌کنم این پرسش از پیشینه تاریخی اصفهان در سه زمینه معماری، مینیاتور و صنایع دستی، و فلسفه سرچشمه می‌گیرد. ظاهراً در کتاب های تخصصی این رشته ها، مکتب اصفهان یک سر فصل مشخص دارد، ولی بعید می‌دانم در زمینه «مکتب اندیشگی اقتصاد» یا economic school of thought اصفهان دارای مکتب یا حتی سبک خاصی باشد. بنابراین پاسخ به پرسش منفی است.

چرا چیزی به نام مکتب اقتصادی اصفهان وجود ندارد؟

مکتب اندیشگی اقتصاد یا به اختصار مکتب اقتصادی از چندین مشخصه برخوردار است. گاهی مکتب اقتصادی به «دیدمان» متفاوت یا «پارادایم های» متفاوت گفته می‌شود، مشروط بر آنکه «دیدمان» بتواند با پنج لایه هدف گذاری (یا نظام تدوین اهداف) و همه راهکارهای نیل به اهداف به طور روشن و با منطق جهان شمول را پشتیبانی کند.

نظام تدوین اهداف چیست؟

هنوز در ادبیات اقتصادی و ادبیات برنامه ریزی کشور ما، مفهوم نظام تدوین اهداف مطرح نشده و هیچ مکالمه یا کتابی در این زمینه نگارش نیافته یا دست کم من از وجود چنین مقاله یا کتابی آگاهی ندارم. در حالی که ۶۸ سال از عمر نخستین برنامه اقتصادی در کشور می‌گذرد و بیش از ۷۵ سال پیش ادبیات برنامه ریزی در این کشور متولد شده است. بنابراین نمی‌توان به کتاب یا مقاله شخصی استناد کرد، ناگزیر به کوتاهی هرچه تمام‌تر اشاره می‌کنم که در «نظام تدوین اهداف» یا سیستم هدف‌گذاری، دست کم باید پنج لایه هدف متمایز را به دقت و روشنی تعریف کرد. این لایه ها عبارتند از:

purpose_۱

goals_۲

targets_۳

aims_۴

objectives_۵

شاید بیش از هر کاری ناگزیر باشیم برای هر یک از واژه های پیشگفته یک واژه فارسی پیدا کنیم. بدون معادله یابی همواره این خطر وجود دارد که دچار لغزش ذهنی شویم. این وظیفه فرهنگ نویسان و لغت شناسان است که معادل های دقیق و گویا بیابند یا بسازند ولی ممکن است واژه های «آماج»، «سو»، «رسیدار» و .... ما را در نگارش ادبیات «نظام تدوین اهداف» یاری رسانند. لایه های پنج گانه هدف گذاری به ترتیب از بالا به پایین اهداف کلی تر را نشان می دهند. چنانکه می توان گفت purpose هدف غایی و نهایی، مانند نیل به کمال انسانی، نیل به حداکثر رفاه اقتصادی، یا تحقق جامعه بدون گسل های شدید طبقاتی باشد. برای تحقق لایه نخست باید یک سلسله اهداف ابزاری و فرعی را برگزید. حرکت به سوی هدف غایی و نهایی مستلزم یک دوران گذار بسیار طولانی ولی جهت دار است و لایه های هدف گذاری در حقیقت فرازهای مورد نیاز در راستای حرکت به سوی هدف غایی و نهایی را مشخص و روشن می کند.

پس آیا مکتب اقتصادی عبارت است از دانش تدوین اهداف؟

این شرط لازم هست ولی شرط کافی نیست. مکتب اقتصادی از چندین جز هماهنگ و سازگار تشکیل می شود که عبارتند از:

۱. دیدمان (پارادایم ها)

۲. نظام تدوین این اهداف

۳. راهکارهای جهان شمول نیل به اهداف

۴. گفتمان ها (شیوه های نوسازی مکتب اقتصادی برای انطباق با پیشرفت های اجتماعی و تحولات پرهیز ناپذیر نظام آفرینش)

۵. جذابیت (توانایی اقناع و جذب شماری از متخصصان در طول یک دوران نسبتا بلند مدت)

۶. سازماندهی (توانایی ایجاد احزاب، سازمان های مردم نهاد و حتی بنگاه های اقتصادی برای اجرای مکتب اقتصادی)

۷. مرز پذیری (امکان انتقاد و دفع احزاب، سمن ها و بنگاه هایی که می خواهند از پوشش یک مکتب اقتصادی سو استفاده کنند)

به این ترتیب مکتب اقتصادی با وجود یک یا چند جزء تشکیل نمی شود بلکه به همه یا حداکثر ممکن از اجزای مشروحه فوق نیازمند است.

آیا وجود دکتر رنالی یا برخی از اساتید نامدار دانشکده اقتصاد دانشگاه اصفهان به معنای شکل گیری مکتب اقتصادی اصفهان نیست؟

دکتر رنالی اقتصاددان برجسته ای است؛ افزون بر آن که بسیار پرکار، هوشمند و قادر به آینده نگری است. گمان می کنم در حال حاضر نامدارترین اقتصاددان کشور باشد و وجود او برای همه اقتصاددانان این استان مایه افتخار است ولی همه این واقعیات دلیل آن نیست که وی یک مکتب اقتصادی بنیانگذاری کرده باشد. دلیل این مدعا را می توان هم در مقوله «دیدمان» و هم در مقوله «نظام تدوین اهداف» و هم در زمینه «راهکارهای جهان شمول» ارایه کرد. ولی کوتاه ترین دلیلی که می توان ارایه کرد آن است که وی فاقد «سازماندهی» است. زیرا هیچ یک از احزاب، جناح های سیاسی، سمن ها و بنگاه ها، خط مشی اقتصادی خود را به نظرات وی منتسب نکرده اند.

حتی دولت یازدهم تا جایی که من می دانم -تعهدی به نظرات اقتصادی ایشان ندارد. هرچند دکتر رنالی در تشویق دانشگاهیان، فرهنگیان، روشنفکران و هنرمندان این کشور به شرکت در انتخابات ریاست جمهوری سال ۱۳۹۲ و رای دادن به شخص آقای روحانی نقش انکار ناپذیری داشته است و حتی گمان می کنم نخستین فردی که گفت آقای دکتر عارف اصلاح طلب به نفع آقای روحانی اصولگرا از کاندیداتوری انصراف دهند ایشان بود. نخستین متفکری که به صراحت گفت هزینه انرژی هسته ای بیش از منافع آن است، دکتر رنالی بود. بنابراین دکتر رنالی راه سنگلاخ و ناهموار تصمیم گیری در مورد مذاکرات هسته ای را گشود و افکار عمومی را برانگیخت تا از مذاکرات هسته ای حمایت کنند. با وجود همه این خدمات روشن و آشکار، دولت یازدهم به هیچ وجه از اندیشه های ایشان بهره برداری نکرده است. جالب آن است که باوجود این واقعیت، دکتر رنالی همچنان از دولت یازدهم و سیاست های اقتصادی آن پشتیبانی می کند. پس اندیشه های دکتر رنالی به خط مشی حزبی و سازمانی تبدیل نشده است.

افزون بر آن می‌توان گفت اندیشه‌های دکتر رنالی مرز پذیر نشده است. هنوز وجوه افتراق و وجوه اشتراک او با نظریه پردازان مکتب کمبریج (کینزین‌ها و نئوکینزین‌ها) روشن نیست. آنچه می‌دانیم آن است که او هر روز بیش از پیش به نهادگرایی نزدیک می‌شود و ارزش، آموزش و سرمایه‌گذاری‌های انسانی را مورد تاکید قرار می‌دهد. تا جایی که به تازگی در یک بیانیه به صراحت اعلام کرد که از همه اوقاتی که صرف تصحیح خط مشی‌ها و سیاست‌های اقتصادی کرده پیشیمان است و شیره زندگی خود را اوقاتی می‌داند که صرف سخن گفتن با کودکان و نوجوانان کرده است.

پس آیا می‌توان نتیجه‌گیری کرد که اندیشه‌های دکتر رنالی هنوز به مکتب اقتصادی تبدیل نشده ولی در آینده امکان پذیر خواهد بود؟

نمی‌توانم پیشگویی کنم. خط مشی کنونی او ترویج دانش، اقتصاد و اصول تردید ناپذیر آن است. برداشت من از خط مشی علمی او این است که رسالت خود را پیشرفت و توسعه کشور می‌داند که این رسالت گاهی با سخنرانی، گاهی با نوشتن مقالات و کتاب‌ها و گاهی نیز با نامه نویسی به مقامات اجرایی پیگیری می‌شود. «دیدمانی» او توسعه انسانی است و دارد عمر خویش را در این راه صرف می‌کند. اصطلاحی که خود وی به کار می‌برد این است که «کار امامتی» را بر «کار رسالتی» ترجیح می‌دهد.

پس ایجاد مکتب اقتصادی یک کار رسالتی است؟

احتمالا بله، کار رسالتی است. رنالی به ترویج دانش اقتصاد علاقمند است. به ویژه در میدان گفتمان‌های چند آیینی یا میان آیینی فعال است. کسانی که داعیه ارتقای مقام و جایگاه علمی دارند اصلا به میدان فراخ میان آیینی‌ها Interdisciplinary گام نمی‌گذارند.

آیا راهی نیست که اقتصاد دانانی مانند دکتر رنالی بتوانند نظرات خود را به تصمیم‌گیری مملکت برسانند؟

رسانه‌های مستقل تنها راهی هستند که می‌توان نظرات خود را در آنها منعکس کرد و به گوش مدیران رده‌های گوناگون رساند ولی مدیران در خلاء زندگی نمی‌کنند. صدها و حتی گاهی هزاران صاحب نفوذ، مشاور، صاحب نظر، گزارش نویس، بولتن نویس، رییس دفتر، مدیر روابط عمومی، روزنامه‌خوان، مطلب‌درآور و امثالهم مقالات را احاطه کرده‌اند. بنابراین رساندن هوای تازه به شامه مدیران و مسوولان در بسیاری از کشورها به امری محال و ناممکن تبدیل شده است. حتی برخی از مدیران و مسوولان به قدری کار و گرفتاری دارند که اگر هم بتوان به آنها دسترسی داشت و حرف تازه‌ای زد، لحظه‌ای بعد با فرد دیگر و مطلب متفاوتی مواجه می‌شوند. به طوری که در پایان روز همه ملاقات‌ها و همه حرف‌هایی را که شنیده‌اند فراموش می‌کنند.

چاپ خبر

(/http://www.donyayesafar.com)

گروه نشریات دنیای اقتصاد

روزنامه دنیای اقتصاد (/http://www.donya-e-eqtasad.com)

روزنامه انگلیسی (/Financial Tribune (http://financialtribune.com)

سایت خبری اقتصاد نیوز (/http://www.eghtesadnews.com)

هفته نامه تجارت فردا (/http://tejarat.donya-e-eqtasad.com)

انتشارات دنیای اقتصاد ([/http://book.donya-e-eqtesad.com](http://book.donya-e-eqtesad.com))

واحد مطالعات بازار ([/http://dmsu.donya-e-eqtesad.com](http://dmsu.donya-e-eqtesad.com))

مرکز همایش ها ([/http://events.donya-e-eqtesad.com](http://events.donya-e-eqtesad.com))

مرکز آموزش ([/http://tc.donya-e-eqtesad.com](http://tc.donya-e-eqtesad.com))

فروشگاه ([/http://store.donya-e-eqtesad.com](http://store.donya-e-eqtesad.com))

آگهی ([/http://www.donya-e-eqtesad.com/about/advertising](http://www.donya-e-eqtesad.com/about/advertising))

درباره ما

معرفی روزنامه ([/http://www.donya-e-eqtesad.com/AboutUs](http://www.donya-e-eqtesad.com/AboutUs))

تماس با ما ([/http://www.donya-e-eqtesad.com/AboutUs](http://www.donya-e-eqtesad.com/AboutUs))

کلیه حقوق این سایت متعلق به روزنامه دنیای اقتصاد بوده و استفاده از مطالب آن با ذکر منبع بلامانع است

اجرا گروه شرکت های راهبر ([/http://raahbar.net](http://raahbar.net))